

Lier kirkelige fellesråd

Møte tirsdag den 30. august kl. 19.00 – 21:00

Sted: Frogner menighetshus, Klokkarstua

SAKSLISTE

28/2016	Protokoll
29/2016	Meldinger
30/2016	Driftsbudsjett 2017
31/2016	Investeringsbudsjett 2017
32/2016	Minnelunder og lovverket rundt dette
33/2016	Bevaringsplan for verneverdige gravminner

Lier den 26.08.2016

Søren Falch Zapffe
Leder

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr.28/2016 Godkjenning av protokoll

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Mette Sønsteby Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Lier kirkelige fellesråd godkjenner protokollen av 07.06.2016

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr. 29/2016 Meldinger

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Mette Sønsteby
Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Lier kirkelige fellesråd tar kirkevergens meldinger til orientering.

LOKALT

- Protokoller fra menighetsrådene
- Protokoll fra Administrasjonsmøte 23.06.2016
- Protokoll fra AU møte 11.08.2016 - Uravstemning i Hovedtariffavtalen 2016 – 2018, ble gjennomført fra 29. juni – 18. august.
LKF tok dette som en AU sak, fordi avstemningen kom i sommer. LKF har støttet KA's forhandlingsresultat på tariffområdet.
- Svarbrev fra Kulturdepartementet angående tilskudd til vedlikehold av krigsgraver og krigsminnesmerker ved Sylling kirkegård. (Se vedlagte brev)
- Vigsling av orgelet i Sylling 18. september – kirkevergen orienterer.
- 22. september konverterer LKF til Kirkepartner IKT plattform.
- Innsetting av kantor Stephen Sirris søndag 11. september i Frogner kirke
- Rune Kleven er tilsatt som prostesekretær i 50 % stilling. Tiltredelse 1. september 2016.
- Kirkevergen orienterer om vedlikeholdsbehov tatt opp med bygningskomiteen 13. juni (se vedlegg)
- Seminardag til høsten for rådsmedlemmer og alle staber, prioriteres ikke i 2016. Administrasjonsutvalget ønsker fokus på stabsutvikling og personalutvikling. KA v/ Tore Byfuglien vil holde to kursdager for alle ansatte i LKF høst 2016 med fokus på endringsprosesser, omstilling, arbeidsmiljø og organisasjonskultur. Prosessen vil videreføres i 2017 med god bistand fra IA kontakt Jenn- Karin Skramstad.
- Rådmannsteamet i Lier kommune fikk endret ansvar og organisering fra 15. august – for kirken i Lier får dette ingen stor konsekvens. Kirkesaker tilhører fortsatt Einar Jørstads portefølje. (Ref. brev fra Rådmann 8. august 2016)
- Status ytre rehabilitering av Sjøstad kirke ved kirkevergen. Se vedlagte fremdriftsplan og ny entreprisekost for prosjektet.
- Status utvidelse av Frogner gravplass, ved kirkevergen. Se vedlagte kostnadsoverslag.
- Hva gjør vi med positivorgelet som ble anskaffet til bruk i Sylling kirke før nytt orgel var på plass? Gullaug og Lierskogen peker seg ut siden disse kirker ikke har noe orgel fra før. Har fellesrådet noen innspill her?
- Oppstart med maling av vinduer på Gullaug kirke starter i september. Arbeidet utføres av Støa Håndverk AS. Kostnad kr 33 200 eks. mva.
- Oppstart i september med utvendig vedlikehold ved våre kirker (Andersen og Alliero).
- Tverken sportskapell – orientering fra kirkevergen om rolle, drift og forpliktelser.
- Hjemmesiden, Hva vil vi med den? Visjon, strategi, ambisjonsnivå og budsjett (se vedlegg)

SENTRALT

- Ny selvbetjeningsløsning for inn og utmelding er tatt i bruk. Gå inn på hjemmesiden og sjekk din medlemsstatus. PS: Etter den første uka med selvbetjening har menighetene i Lier fått
  - 1 korreksjon av medlemskap
  - 3 utmeldinger
  - 5 innmeldinger
- Årets TV aksjon 23. oktober 2016 går til Røde kors.
- Høring om Vigselsliturgi og forbønns liturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par. Juni-september 2016.
- Stadig færre sokn. Ved årtusenskiftet var det 1310 sokn. Pr juli 2017 er antallet redusert til 1205. I Agder og Telemark bispedømme er nedgangen størst.
- KA jobber med å lage en veileder for beredskap og HMS i Den norske kirke
- Valg til KA's landsråd. Tunsberg bispedømme har 4 representanter i KA's landsråd. Kandidater må meldes inn i midten av oktober. Valget skjer 12. januar 2017. Kandidater må sitte i Fellesrådet. Viktig sted å være dersom en ønsker å påvirke hvor KA skal være i fremtiden.
- Ny endring i kirkeloven.
- Noen oppsummeringspunkter fra Prost og kirkevergelagssamling 23 – 24. aug. på Modum Bad – Hvor går fremtidens kirke?

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr. 30/2016 Driftsbudsjett for 2017

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Mette Sønsteby
Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Lier kirkelige fellesråd vedtar et foreløpig driftsbudsjett for 2017 med en utgifts ramme kr 17 603 000. Dette medfører et budsjettert merforbruk i forhold til inntektsrammen på kr 928 000. Rammetilskuddene er ikke endelig fastsatt og kirkevergen jobber for å få budsjettet i balanse før godkjenning i Fellestrådsrådet i november. Merforbruket tenkes dekket inn med bruk av midler fra disposisjonsfondet.

VEDLEGG

Driftsbudsjettet for 2017

Kontoplan for Budsjettet

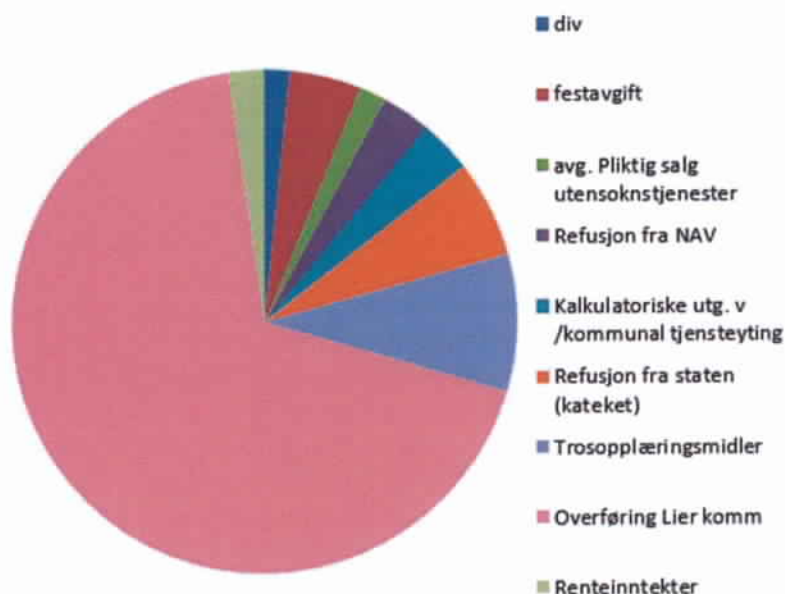
Tariffrevisjonen 1.05.2017

Betalingssetser for tjenester levert av Lier kirkelige fellesråd for 2017

SAKSUTREDNING

Budsjettet er et viktig styringsverktøy for Kirkevergen og Fellestrådet. Det skal romme realistiske mål for virksomheten innenfor gitte økonomiske rammer. Rammene fra kommunen er ikke fastlagt ennå. Hovedpremissene for budsjettet er Rådmannens føringer om å videreføre overføringer i dagens størrelsesorden. Mao. Kommunen håper å slippe å kutte i overføringene til Lier kirkelige fellesråd i 2017 som tilsvarer ca. 70 % av de totale inntekter til Fellestrådet. Se nedenstående diagram.

Forventede inntekter 2017

Tjenesteytingsavtalen skal revideres høst 2016 og tre i kraft 01.01.2017. Denne avtalen vil bli påvirket av Kirkerådets to prosesser for folkekirken:

1. **2017 prosessen** - Kommende endringer i kirkeloven - Virksomhetsoverdragelse hvor man flytter virksomheten over fra stat til kirkelig organisering (kirkemøte) Eget rettssubjekt.
2. **2020 prosessen** - få på plass byggesteinene for en kirkelig relasjon til den norske stat. (Finansiering, plassering av arbeidsgiveransvaret og spørsmålet om lokal ledelse)

Kirken er i støpeskjeen. Det gjelder omorganisering fra en statskirke til en selvstendig juridisk enhet, samt endringer i kirkeloven. Med kjennskap til dette er kirkevergen av den oppfatning at tidshorizonten på en ny tjenesteytingsavtale bør være 3 år.

Hvilke tjenester ønsker eller har LKF mulighet for kjøpe av kommunen i fremtiden? LKF ønsker å videreføre leveranse av lønns- personal- og regnskapstjenester, postombæring/ frankering, tilgang til folkeregisteret og telefonitjenester.

Endringene består av:

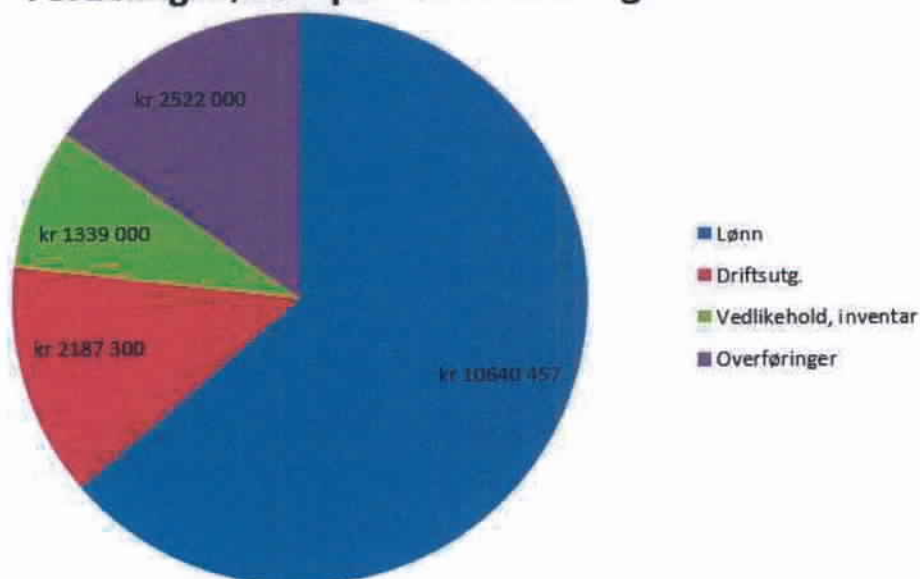
1. Bortfall på kjøp av IKT tjenester. Lier kirkelige fellesråd går over til Kirkepartner IKT plattform den 22. september 2016. Dette er Den norske kirkes store satsing på felles IKT løsninger for hele kirke - Norge.
2. Husleie for Fosskvartalet (kirkens servicekontor) går ikke lenger gjennom kommunen. Kirkevergens administrasjon har opprettet en direkte avtale med Ticon i Fosskvartalet, med renholdstjeneste fra Lier Drift. De økte kostnadene ved husleien (ca. 90 000 kr) blir et innspill LKF tar videre til Rådmannen.

Kirkevergen ser ikke for seg de store endringer i tjenesteytingsavtalen, bortsett fra IKT leveransene.

I tillegg til sterk kostnadsbevissthet og kontroll, har Lier kirkelige fellesråd også sterkt fokus på inntjeningsmuligheter. Se vedlagte prisliste for våre tjenester.

Videre har LKF et forbedringspotensialet i å søke tilskudd av organisasjoner som tilrettelegger for dette eks. K- stud, OU midler (cellegrupper, kurs, kor, band etc.)

Fordelingsnøkkel på forventede utgifter i 2017

Lønnsutgifter utgjør hovedtyngden av våre utgifter (i underkant av 70 %). Lønnsoppgjøret for 2017, er på uravstemning i sommer. Det ser ut til å bli mye likt kommunal sektor, med en årslønnsvekst på 2,5 %. I årets oppgjør er det tydeliggjort kirkelig sektor som selvstendig tariff området. I nåværende tjenesteytingsavtale med Lier kommune står det at lønns- og prisvekstøkning er inflasjonsjustert og vil bli kompensert. Dette foreslås videreført.

Tilskudd til prosten på kr. 110 000 fra bispedømme er falt bort. Dette har de siste årene blitt overført fra prosten til LKF for å styrke lønnsmidlene til trosopplæreren stillingen i Frogner. Kirkevergen gir innspill til Rådmannen vedrørende dette bortfallet av tilskudd til eksisterende stillinger.

Trosopplæringsmidler: I 2016 får Lier kirkelige fellesråd tildelt kr 1 453 853,-. Overføringer for 2017 er ikke mottatt, men kirkevergen legger til grunn en mindre justering. Lier kirkelige fellesråd fører eget regnskap for bruk av trosopplæringsmidler. Retningslinjene er slik at dersom midlene ikke benyttes, slik at alle ubrukte midler over 5 % blir trukket fra neste års overføringer fra påfølgende års trosopplæringsmidler. Lier kirkelige fellesråd har for inneværende år satt av midler til administrasjon og drift, slik det ble gjort i 2015.

Dikimidler: Kirkevergen foreslår å beholde overføringen til menighetene for diakon og kirkemusikk (Dikimidler) pålydende kr. 10 000.

Stille time er en konsert serie arrangert av Per Egil Hovland med ulike gjester hver mandag fra 1. okt. til 1. april. Konseptet har pågått siden 1993 (23 år) og når et bredt publikum. I gjennomsnitt er det 43 personer hver gang. Frogner menighetsråd har sammen med Lier kirkelige fellesråd vært med å finansiere tiltaket med 20 000 kr på hver. Vedtak i Frogner menighetsråd viser at dette ikke ønskes videreført i 2017. Per Egil Hovland foreslår å kutte kostnadene til kr 20 000 og driver dette av idealistiske grunner. Kirkevergen har i budsjett for 2017 valgt å videreføre dette musikalske bidraget, da det er annerledes og tiltrekker seg andre mennesker enn de som vanligvis går der.

Hjemmesiden: Lier kirkelige fellesråd har i 2016 tatt i bruk ny hjemmeside.

www.kirken.no/lier Arbeidet med å drifte denne tilsvarer ca. 20 % stilling, utover det frivillige arbeid som nedlegges. Kirkevergen forutsetter at hjemmesidene kan administreres innenfor eksisterende administrative rammer. I tillegg til dette vil frivillige legge ned et betydelig antall timer.

Bevaring av verneverdige gravminner koster penger. En slik plan har vært etterlyst fra flere hold og vil fra 01.01.2017 være på plass. Da omfanget og usikkerhetsvariablene er mange og kirkevergen anslår en utgiftsramme på 100 000 – 150 000 kr pr år. Dette er det ikke tatt høyde for i det foreløpige budsjettet.

IKT satsingen Fellesrådet har valgt (Kirkepartner) koster mer penger enn verdifastsettelsen IKT tjenestene hadde i tjenesteytingsavtalen med Lier kommune. I 2016 var IKT kostnadene fastsatt til kr 150 000. For 2017 blir beløpet kr 330 000. Omstilling krever IKT. IKT krever omstilling. På sikt tror kirkevergen denne satsingen kan bli en innsparingsmodell. Økningen i IKT kostander på kr 180 000 blir tatt med i innspillene til Rådmannen.

St. Hallvard dager/ festival ble gjennomført i 2016, med stor suksess. Kirkevergen har styrket budsjett posten 1115 og 1120 med 50 000 kr til dette formålet. St. Hallvard dag blir også spilt inn for rådmann og et samarbeid med kulturkontoret blir foreslått her.

Rekkverk på galleriet i Tranby og Sylling kirke

I følge nytt lovverk hva gjelder helse miljø og sikkerhet, er det satt en minstestandard for rekkverk på 90 cm. I både Tranby og Sylling kirke innfris ikke dette kravet. Budsjett på rekkverk er kr. 30 000 pr. kirke. Vi ser for oss at rekkverket som er satt opp i Sjøstad kirke, også vil passe godt inn i Tranby og Sylling kirke. (Svært anonymt rekkverk)

Vask og innvendig maling av Tranby kirke

Bygningsutvalgets befaringsrunde i juni var enstemmige i at Tranby kirke trengs å rustes opp innvendig, med vask og maling. Budsjettet pris fra Støa Håndverk AS lyder på 100 000 kr for dette arbeidet.

Overføringen fra Lier kommune, kto. 1830 er ikke justert i forhold til 2016 overføringene. Med 2,4 % pris og lønnsvekst vil dette gi en økning på 260 000 kr.

Kirkevergen er klar på at vedlikeholdsutgiftene i driftsbudsjettet er steget kraftig. Dette er forårsaket av at det gjøres mye godt vedlikehold i våre kirker som bl.a. vask, maling, rekkverk mm. Dette er ikke investeringer, men vedlikehold. Kirkevergen tar høyde for å få budsjettet i balanse ved bruk av midler fra disposisjonsfond. Dersom vi for 2017 må foreta innsparinger, vil kirkevergen komme tilbake til dette i møtet den 23.11.2016

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr. 31/2016 Investeringsbudsjett for 2017

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Mette Sønsteby
Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Kirker

2017	2018	2019	2020
3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000

Kirkegårder

2017	2018	2019	2020
900 000+	900 000	900 000	900 000
3 650 000			

VEDLEGG

Investeringsoversikten for 2015 – 2019
Investeringsbehov i Lier kirkelige fellesråd

SAKSUTREDNING

Kommunens overføring Kirker:
Total ramme er kr 3 200 000.

Kommunens overføring kirkegårder:
Fast overføring fra Lier kommune til kirkegårder er kr 900 000/ år.

Utvidelse Frogner gravplass.

Arbeidet med utvidelse av Frogner kirkegård tas nå opp igjen. Prosjektleder og prosjektansvarlig er Geir Larsen.

Følgende er bevilget opp til utvidelse av Frogner gravplass:

2012	0,3 mill	bevilgning til reguleringsplan i forbindelse m nødvendig utvidelse av Frogner gravlund.
2014	1,0 mill	bevilgning til pågående reguleringsarbeid
2015	4,0 mill	Bevilgning utvidelse Frogner gravplass
2016	4,0 mill	Bevilgning utvidelse Frogner gravplass
Totalt	9,3 mill	er bevilget prosjektet inkl. regulering av området.

Påløpte kostnader på prosjekt 151 utvidelse Frogner kirkegård er kommet opp i kr 711 000. Disse kostnadene er dekket opp. Prosjektleder Larsen vil på neste møte i Fellesrådet gjøre rede for grunnene til at de første prognosene til Asplan Viak ikke holdt. Som kjent er utvidelsen beregnet til å koste 15 millioner, mot budsjettert 8 millioner i 2014. Prisstigning vet vi er en del av økningen.

Ny foreløpig kostnadsestimat på prosjektet er 12 432 000 eks. mva. Tilleggsbevilgning pålydende kr. 4 millioner eks. mva. vil bli bedt om legges inn i HP.

Pianoer:

Lier kirkelige fellesråd vil trenge tre nye pianoer i tiden som kommer ifølge kantorer i Lier kirkelige fellesråd. Tranby, Frogner og Gullaug er kirkene som har størst behov for utskifting. Kantorene er av den oppfatning at et godt piano ligger i prisklassen 200 000kr. Ved slike investeringer er det praksis i Lier kirkelige fellesråd at man tar en 50/50 deling på MR og FR. Søknad fra Kantor i Tranby Waldemar Nowak av 25.08.2016 ligger vedlagt. Fellesrådet avventer en eventuell henvendelse fra menighetsrådene om saken. Ingen piano er lagt inn i budsjettet for 2017.

Skifte av takstein på søndre side av Frogner kirke.

Bygningsutvalget har bedt om at dette arbeidet prioriteres grunnet sikkerhets hensyn. Taksteinene som nå ligger på taket er nedslitte og faller ned ved harde nedbørsmengder og ved ismelting.

HC/WC i Tranby kirke

Planlegges utført i 2018, men at man starter prosjekteringen i 2017. Kostnadsoverslaget på kr 2 500 000 er justert i forhold til pris-overslaget som ble gitt for noen år siden.

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr. 32/2016 Søknad om dispensasjon til navneflytting til navnet minnelund

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Kari T. Berntsen
Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Lier kirkelige fellesråd ber kirkevergen søke om dispensasjon fra dagens regelverk vedr. symbolsk flytting fra festet grav til navnet minnelund. Søknaden sendes til Kulturdepartementet, kirkeavdelingen med følgende spesifisering:

«I navnet minnelund er det anledning til å påføre navn på ektefelle/ samboer/ partner og/ eller navn på barn av avdøde på navneplate selv om vedkommende er gravlagt et annet sted. Navnene skal stå på samme navneplate og navnet må fjernes fra det opprinnelige gravminnet.»

VEDLEGG

- Vedlegg 1: Kopi av søknad om dispensasjon til navneflytting til navnet minnelund stilet til Kulturdepartementet, kirkeavdelingen fra Stavanger kirkelige fellesråd datert 11.09.2014
- Vedlegg 2: Kopi av gravplassrådgiver Åse Skrøvsets uttalelse og anbefaling til Kulturdepartementet datert 21.10.2014
- Vedlegg 3: Kopi av Kulturdepartementets innvilgelse av søknaden datert 13.11.2014.

SAKSUTREDNING

En del av dem som ønsker å benytte dagens mulighet med navnet minnelund har mistet sin ektefelle/samboer/partner for mange år siden. De ønsker å ha gravminne på navnet minnelund sammen med den de har delt livet med, men dagens regelverk åpner ikke for det. De må da enten velge adskilte graver eller velge bort navnet minnelund som gravsted.

Vi har flere konkrete henvendelser om denne saken og flere urner står «på vent» i påvente av Lier kirkelige fellesråds avgjørelse. Kirkevergen må på vegne av Lkf søke om dispensasjon fra dagens regelverk vedr. symbolsk flytting fra festet grav til navnet minnelund. Søknaden stiles til Kulturdepartementet, Kirkeavdelingen. Kirkevergen har gjort en henvendelse til kirkegårds konsulent Åse Skrøvset og fikk dette svaret pr. mail datert 06.06.16:

«Hei.

Gravferdsforskriften åpner ikke opp for symbolsk flytting til navnet minnelund. Det følger av bestemmelsen i §21, 2. ledd;

Kirkelig fellesråd kan gi tillatelse til at navn på person påføres gravminne på en eksisterende grav et annet sted enn der vedkommende er gravlagt. Navnet må da fjernes fra det opprinnelige gravminnet. (I en navnet minnelund er det et felles minnesmerke og ikke gravminner, se gl-f §15a.)

Dette er for øvrig presisert i rundskriv P-12/2012 under merknaden til §21, se;

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/endringer-i-gravferdsforskriften/id710993/>

Det er ikke anledning til å fravike bestemmelsene i forskriften i de lokale vedtektene for gravplassene. Departementet kan imidlertid gi dispensasjon fra bestemmelsene i forskriften, se §39. Dersom dere ønsker å åpne opp for symbolsk flytting til navnet minnelund så vil det være mulig å søke departementet om dette. Jeg ville anbefale å begrense adgangen til symbolsk flytting til spesielle tilfeller, både for at det skal bli håndterbart for dere som forvaltning og for å få tillatelse til dispensasjon fra departementet. Stavanger kirkelige fellesråd har allerede fått en tilsvarende dispensasjon og dere kan jo se på de lokale vedtektene deres og eventuelt ta kontakt med Per Øyvind Skrede som er gravlundssjef der for mer informasjon. De lokale vedtektene for Stavanger ligger her, se §14.3;

<http://www.kirken.stavanger.no/Portals/273/Vedtekter%20for%20gravplassene%20i%20Stavanger%20kommune%2006.01.2015%20oppd%2027.02.2015.pdf>

Har dere flere spørsmål eller om noe er uklart så er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen
Åse Skrøvset»

Kirkevergen i Lier har vært i kontakt med Stavanger kirkelige fellesråd vedrørende deres søknad om denne saken til Kulturdepartementet om påføring av to navn på navneskilt på navnet minnelund hvorav det ene navnet er knyttet om mot en symbolsk flytting. Søknaden ble innvilget av kulturdepartementet 13.11.14.

Til Lkf's orientering bruker vi standard størrelse på skilt på alle våre kirkegårder. Disse skiltene er store nok for påføring av 2 navn samt fødsels- og dødsdato. Det er en forutsetning at en av de to som er oppført på navneskiltet er gravlagt på den aktuelle minnelunden, og flytting kan ikke skje før det er tildelt en grav for en reell urnenedsettelse.

Kirkevergen anbefaler at det søkes om dispensasjon fra dagens regelverk. Kirkevergen foreslår at vi følger Åse Skrøvsets forslag til ny tekst i en eventuell søknad til Kulturdepartementet:

«I navnet minnelund er det anledning til å påføre navn på ektefelle/ samboer/ partner og/ eller navn på barn av avdøde på navneplate selv om vedkommende er gravlagt et annet sted. Navnene skal stå på samme navneplate og navnet må fjernes fra det opprinnelige gravminnet.»

Lier kirkelige fellesråd

Saksutredning

Sak nr. 33/2016 Bevaringsplan for verneverdige gravminner

Behandlet av Lier kirkelige fellesråd
Saksbehandler: Mette Sønsteby Dato: 30.08.2016

KIRKEVERGENS FORSLAG TIL VEDTAK

Saken sendes menighetsrådene på høring.

VEDLEGG

- Verneplan for hver kirkegård
- Verneplan med kriterier

SAKSUTREDNING:

Lier kirkelige fellesråd digitaliserte kirkegårdene i Lier for noen år siden. Dette var en stor og viktig jobb for å få en systematisert oversikt over antall graver. Dette innebærer at vi nå har nøyaktig samsvar mellom gravlagte og kirkegårdsarkivet på kirkevergens kontor.

Vi er nå i gang med å utarbeide en bevaringsplan for verneverdige gravminner. Vi ser at kirkegårder også er et kulturområde som betyr mye for svært mange mennesker. Gravferdsloven §18 pålegger om mulig kirkegårdsforvaltningen å la gravminner av kunstnerisk eller kulturhistorisk verdi bli stående. Viser for øvrig til forskriftene for gravferdsloven.

Underlagsmaterialet til vedlagte Bevaringsplan over verneverdige gravminner. Se vedlegg!

Tidligere kirkesjef Alf Kristian Hol, i samarbeid med Helge Klingberg (kirkegårds konsulent gjennom 40 år) har arbeidet for å registrere verneverdige gravminner i Lier. Arbeidet med registreringen nærmer seg slutten. De ser for seg et verneverdig antall på ca. 160 gravminner.

Følgende bevaringskriterier er lagt til grunn:

- Høy alder
- Representerer stilhistoriske perioder
- Gravminner som er unike,
- Gravminner som har sjeldne innskrifter i forma av gravskrift eller yrkesbetegnelser eller hvor symbol bruk er fremtredende.
- Gravutstyr med stor kunstnerisk eller håndverksmessig verdig
- Gravminner av lokalt materiale eller som er tilvirket lokalt
- Gravminner som har personhistorisk verdi

Ansvar og forpliktelser knyttet til verneverdige gravminner:

- Viser til § 27 i forskrift til lov om gravplasser:
«Kirkelige fellesråd kan vedta at områder av gravplassen eller enkeltgraver med gravminner og annet utstyr kan bevares.....»
- Viser til Kirkedepartementets Rundskriv T/3 2000:
Forvaltning av kirke og kirkegård.....
- Utenlandske krigsgraver i Norge fra 1. og 2. verdenskrig skal bevares for alltid:
Internasjonal overenskomst.

- Gravminner over norske falne er fellesrådets ansvar
- Minnebautaer på kirkegården eller i umiddelbar nærhet til kirkegården er fellesrådets ansvar
- Lier kirkelige fellesråd bør ha et bevisst forhold til antall graver som skal vernes, fordi det ofte hindrer gjenbruk av dem.
- En lokal bevaringsplan for verneverdige gravminner bør revideres hver 10. år.

Økonomiske forpliktelser ved å verne gravminner:

- Gravminner som står på 64 graver er i dag registrert festet av LKF. De resterende gravminner er i privat eie. Klingbergs erfaring er at folk er stolt over at gravminnet er verneverdig, og at de fortsetter å ta vare på de etter at de er vernet. Den dagen de ikke ønsker å feste graven mer, blir det Lier kirkelige fellesråd som får den oppgaven.
- For fester er det ikke noen begrensninger knyttet til verningen, bortsett fra at du ikke har anledning til å bytt ut gravminne. Blir det for liten plass til nye navn, kan en snu gravminne eller legge en navneplate i bakken.
- De gravminner som er i fellesrådets forvaring skal ha tilsyn, rengjøring og fundamentering.
- Det forventes ikke stell/ beplantning.
- Drift: økonomi for å ivareta dette er ikke noe stort tema, da de aller fleste gravminnene blir ettersett av graveierne. Allikevel bør fellesrådet ta med i regnestykket praktisk arbeid, tapt festeavgift, behov for mer areal, administrativ ressurs, kostnader for vask, ny skrift, oppretting og heving av gravminnene.

FREMDRIFTSPLAN FOR BEVARINGSPLAN FOR VERNEVERDIGE GRAVMINNER:

Juni 16	Registrering av alle verneverdige gravminner på fagsystemet for gravferd Ecclesia, med begrunnelse for verning med utgangspunkt i liste fra Alf Kristian Hol.
August	FR møte 30.08.2016 Sluttrapport fra Alf Kristian Hol presenteres. FR drøfter/ tar en prinsippdiskusjon om hvilke kriterier som skal legges til grunn for bevaring av gravminner
September	Rapport med spesifisering av hvert enkelt gravminne sendes på høring til Menighetsrådene
September	Tilskrivning av festere med forespørsel om verning av deres gravminne.
November	FR møte 23.11.2016 Godkjenning av bevaringsplan for gravminner.